

LUBLANSKE NOVIZE

JANN. FRIDR. EGERJA.

Sręda 14. d.

Svizhana 1798.

Nro. 13.

Lublana

Tę dni so med ljudstvam rasglafili, de se vidi taisteh svęsd ena, katere so repate, inu jim komęt pravio. Al vse to govorjenje je neumno. Pervizh svęsde s' repam so ena ręzh fama na sebi, kakor druge nebęske telęsa; one so nedolshne, inu nam k' pridu stvarjene; ne pa k' nashhi shkodi. Drugizh ni ręf, de se je tę dni en komęt vidil. Uzheni moshje bi naf sa revne nevędeshe shteli, ako bi mi lę samo nashimu domishluvanju verjęli. Svęsda, katero so ljudje sa repato imęli, je Vezhęrniza; ona se vidi sedaj

na

na vèzher po sonzhnim sahodi fkusi dobre tri ure ; pol devetih sa hribe sajide. Nekateri sastopni so jo s' meno j glèdali fkusi eno dobro svèsdno glèdalo katèro je v' Londoni nalafh sa svèsde glèdat narejeno. Potle smo pustili tudi majn sastopnim notri glèdat. Vsi smo vidili, de je Planet Venus, to je po krajnskìim Vèzhèrniza. Ona je vidit, kakor mèsez v' sazhetki sadniga krajza ; sakaj ona nima lastne svetlobe, ampak je od sonza rasvitlena, kakor Luna. Ima svoje kraize ; v' zhasi je tamna, v' zhasi vfa svitla. Kader je v' sadnim krajzi, hodi sa sonzam, inu se pravi : Vèzhèrniza. Ob pervim krajzi hodi pred sonzam, se lè sjutra vidi ; inu takrat ji pravimo : Daniza. Kader je srak ali luft en malo dimen, se velika inu kofhata vidi ; satorèj so ludje menili, de ima rèp ; ali pa, de ima nakvifhko sakufhtrane lasè ; al fkusi Svèsdno Glèdalo se vidi zhistà, fama na febi, bres sape-livih sharjov, nizh ne miglà, temuzh je kakor en majhen mèsez v' sadnim firtelzi ; se vidi velika per eni glihi, kakor en zel goldinar, ali pol krone sa fhtir petize. Katèri fhe niso od tiga vèdeli, so se zhudili nad tim majhenim mèsezam, inu nad negovim majhenim rogam. Svèsdoglèdzi pa shè davno vèdò, de Daniza ali Vèzhèrniza gori inu doli jemle, kakor mèsez. To fim otel vsm povèdat, de se nebodo prasno strafhiti pustili ; inu de nebodo menili, de ni v' Lublani tuliko sastopnih, katèri bi snali raslozhit, kaj je ta ali una svèsda, saj kar tè imenitnifhi svèsde sadène.

Skusi Lublano gréde v' eno mero silno do-
sti moke inu ovsa na Lashko sa zefarske shol-
nerje na Benedskim.

Kojniki she smirej po nozhi na zęstah gori
inu doli jęsdio, inu deshelo pred tatmi inu to-
lovajmi varujejo. Sedaj je veliko majn od tat-
vine flifhat.

Dunej 3. Svizhana.

Is Benedek se vse dobro flifhi; ludje so s'
zefarskimi per voli, so ih veseli, inu se dobro
med seboj saitopio.

Ogerski oroshniki so bres hrupa v' lepi ver-
sti oroshje doli poloshili, inu na svoje domove
se v' miru podali.

Franzosko.

Franzosi mislio vse fante v' shold popifat,
karkol ih je po vseh deshelah ofemnajt let ita-
rih. Ob mirnih zhasih bode mogel vsaki soldat
biti fkus dva leta; to je od 18. do 20. let. Ob
ene vojske zhasi pa fkusi shęst let; to je od o-
femnajtiga do dvajseti inu zhetertiga. Is vsih se
bode sbralo sto tavshent, kakor bode sręzha pad-
la, kader jo bodo vsdigvali; ti bodo dolshni v'
stanovitnim sholdi ostati. Noben nebode mogel
offizir postati, ako nebode popred tri leta is
svoje dobre lastne volje sa soldata flushil.

Eden sbranih mōsh Cholet s'imenam je sa
duhov.

duhovščino besedo pelal, al vse je bilo sversheno, karkol je on na hvalo tih duhovnih govoril; verh tiga je sapoved sturjena, sleherniga mafhnika is deshele isgnati, kateri bode nepokoj delal.

Anglia.

Defilih se nam nemogozhe sdi, de bi franzosi mogli v' nashe deshele prestopiti; ker imamo tulikaj silno dosti bark; vender se perpravlamo na bran po vsih morskih bregih. Okoli sto tavshent peshzov je semtarkje postavljenih, dosti offizirjov povishanih, inu vajvod Jork sa poglavarja zhes vse armade postavljen. Terdnave se popravljajo, inu nove narejajo. V' dveh brodih delajo barke nepretergama, tudi eb nedelah; dosti bark ima fkrivaj nekam iti, de bodo sovrashnika neprevidama popadle. Barke smiraj semterkje gredejo, inu pasio, kaj franzosi delajo.

Oranski Prinz Fridrih, kateri je lani sku-si Lublano k' lasthki vojfki hodil inu je v' zefarfki flushbi sa generala, je pershel v' London, se bode oshenil, inu nashiga Krala Prinzesino hzhher vsel. On je nji lepe darove is nemfskiga pernesel.

S' Franzosam smo se sastopili, de bomo napruti eden drugimu smenili na vojfki vjete soldate. Mi poshlemo eniga pooblasteniga v' Franzio, inu franzosi eniga k' nam, de bodeta to sme-

smenenje ispelalala. — Nova dazia je od parlamenta poterjena; davki bodo letaf sa sedemdeset million goldinarjov vezhi, kakor druge leta.

Holland.

Nafha rezh je she smirej slaba; nimamo postav, ljudje so na davkih dolshni, nezhejo plazhovat, na posodo ni na kaj jemati, anglesi s' vojsko shugajo, republika je vsa smeshana; ako nebode skoro nove stanovitne postave, bode Holland rasdjan, sato, ker so ferza med seboj rasdelene.

Turzhia

Pred novim letam so v' Konstantinopli dvakrat sveti delali, kako bi se puntarskimu Pascha Oglu super postavili; sedaj grędejo Turki zhes nega, de ga bodo vkrotili.

Nemshko.

Is Raftadt se slifhio od glihanja sa mir te besede: Sedemnajsti Prosenza so franzosi inu Nemzi svoje oblasti eden drugimu skasali. Zesarjov pooblasteni je postavljen, de bo vse vishal inu med sbranimi gospodmi ta prvi sedel. Franzosi so zesarjovimu pooblastenimu rekli: visha mir narediti bode ta, de Rajna bo meja med nami inu med vami. On jim je oblubil vse to drugim nemshkim pooblastenim povedati, de se bodo zhes to posvetovali. Devętnajsti dan Prosenza jim je povedal, kaj franzosi imęti ozhejo; sedaj

sedaj bomo zhakali, kajsen odgovor bodo Nëmzi dali.

Rafladt.

25. Profenza. Nëmzi so franzosam odgovorili, de ne pervolio Rajno sa mejo, inu de nepuste duhovnim Kurfirstam nih deshele prozh vsëti: franzosi naj eno drugo visho sa glihanje narede, inu naj kaj bolsfiga ponudio. Kaj bo- de is tiga pershlo inu kaj bodo franzosi odgo- vorili, she nevëmo.

Rim.

27. Profenza. Neapolski poslanik je pershel pred enim tednam is Neapola pred Pape- sha, je bil perjasno prejet.

Predvezheraj je shel mëmo en tekâr is Pa- risa v' Neapel; se ni svedelo, kajsene pisma je nosil.

S. O. Papesh je shel v' zerkuv predvezhe- raj, je molil po navadi pred pokopalisham sve- tih Apostolov, inu je mashe flishal.

Is Bologne pishejo, de okoli trideset tav- shent franzoso inu zisalpinzov pruti Rimu mar- shirajo, inu de she drugih deset tavshent sa nji- mi grëde. Vboga lëpa lashka deshela, katëra sedaj nadlogo terpi, kader drugot mir sazhenja!

Is nëmshkiga flishimo, de franzosi ozhejo imëti terdnavo Ehrenbreitstein, desilih na tim kraji

kraji Rajne stojt. Njim ni nikol sadoſti; morebit, de ſo na ſkrivnim tako s' Zefarjam ſglihali. Vle ſkupej je do ſedaj na tihim, ludje ſi pred zhaſam glave lomio, kaj bode iſ glihanja ſa mir perfhlo.

Poveſdanje od ſlovenſkiga jeſika.

Krajnzi imajo nekatere zherke vezh potreba, kakor Latinzi; te zherke ſo: s, f, sh; fh, zh; nekaterih pa ne potrebujejo, te ſo: c, q, x.

Kader pravim: ſad ſa herbtam, ſe piſhe ta mali: s. kader pa rezhem: ſad ali ſadje na drevji, ſe poſtavi ta dolgi: f. Tako tudi je raſhozhik v' piſanji, kader ſe piſhe: mojſhkra ne ſhiva, ako ni ſhiva. Tudi je zep inu zhep vſako poſebej drugazhi treba piſat inu iſrezh.

Vmerli ſo v' Lublani.

6. dan Svizkana.

Anton Geberlih, ſoldat, 25. l. na Gradi N. 132.

7. dan.

Miha Gula, voſni hlapez, 24. l. per vſmilen. Shlahtni goſpod Pok inu Polak, deſhelni Koncipiſt 33. l. na Bregi Nro. 324.

8. dan.

Jakob Lavrin, zholnarski otrok, 1. leto v' Ternovim Nro. 57,

Goſpod Alois Martinez, kanzelift, 29. l. na Polanah Nro. 64.

L o t e r i a.

10. dan. Proſenza ſo v' Gradzi vsdignene:

3. 27. 43. 68. 71.

24. dan Svizhana bo de v' Lublani vsdigvane.

Od first vikſhiga Shkofa dvorne Goſpôſke v' Lublani ſe ſploh oſnani, de bodo k' ti goſpofki ſliſhiozhe ſhitne inu mladinske deſetine na druge tri al ſheſt let od ſvetiga Jurja naprej v' ſhtant lizitirane v' Kanzlii na ſholfkim tergi Nro. 222 po ti verſti.

22 dan Svizhana od vaſi Klezhe, Savle, Jeſhiza, Viſhmarje, Jarſhe, Oberje, Tomazhovo, inu Sh' Martin per Savi.

23 Svizhana od gorne inu ſpodne Sadobrove, Hraſtie, gorni inu ſpodni Kaſhel, Salog, Slap, Veuzhe, Studenez, Môſte, Selo, inu Udmat.

24 Svizhana, Shteſania vaſ, Dobrujine, Beſovik, gorna inu ſpodna Hruſhiza, ſa Dvor, Savogel, inu Podmolnik.

26 Svizhana, Lipoglav, Sele, Pânze, Orle, Shen Pavl, Rudnik, Subſheniza, inu Babna Goriza.

27 Svizhana, Sredna vaſ, Sele, Rebro, Dol, Javorje, Pleſh, Reſizhe, Breſje, inu Sh' Martin pod ſmrêko.

28 Svizhana, Glinze, Vizh, Koſarje, Log, Breſovza, Lukovza, Dragomir, Goriza.

1 dan Suſheza deſetina na Polanah, Shen Peterſkim predmeſtji, Siſhka, Logatez, Breſovza, inu Bevke.

2 Suſheza, Sveti Duh nad Loko, Bítine, inu Podrebro nad Kamnikam.

3 Suſheza, Lublanſko Polje, per S. Kriſhtofu, inu Kriſhanke v' Lublani.